

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrto leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrto leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 28. februvarja 1902.

Politični oddelek.

Proračunska razprava.

Od leta 1896. ni imela poslanska zbornica redne proračunske razprave, dasi je dovoljenje proračuna najvažnejša pravica parlamenta in obstoji prav za prav ravno v tem ves konstitucionalizem, vse sodelovanje ljudstva pri državni upravi.

Vlada si je od leta 1896. morala pomagati ali s § 14. ali s proračunskimi provizoriji. Da se je Körberju sedaj posrečilo, poravnati nasprotja mej parlamentarnimi strankami vsaj v toliko, da se more zopet vršiti proračunska razprava, to je gotovo uspeh, naj si bode tudi res, da je bil dosežen le zaradi tega, ker hočejo vse stranke odločilni boj z vlado dobojevati, kadar pride na razpravo pogodba z Ogrsko.

Glede govorov posameznih poslancev omenimo, da so slovenski, češki in maloruski poslanci izrekli vladi nezaupnico, druge stranke pa ali odkrito ali prikrito zaupnico.

Najvažnejši je bil vsekakor govor ministrskega predsednika Körberja. Ta je v prvi vrsti pač hotel pojasniti svoje dvoumno prorokovanje v zadnjem govoru, katero prorokovanje so razumeli nekateri kot svarilo, drugi kot grožnjo, tretji pa celo kot napoved sistiranja ustave in oklicanje po absolutizmu. Vsa tri mnenja pa je Körber z znano svojo jeguljasto spretnostjo ovrigel, češ, da je s tačasnim svojim namigavanjem le hotel vprašati, ali sme ohromelost v parlamentarnem delovanju trajati na škodo države tako dolgo, da se razreži z nepričakovanim dogodkom, s kakim čudežem. Avstrija je bila tačas v obupnem položaju, kajti parlament ni delal, a država je morala iti naprej. Vsaka najmanjša država si prizadeva, povzdigniti si ugled ter si priboriti novih virov za dohodke. Le Avstrija naj bi bila zaostala, ker se je

toliko stoletij slavno borila za kulturno misijo, ter priskrbela tolikim narodom mirno (?) domovino. Körber je tedaj le hotel povedati v onem kritičnem trenutku, da sme država zahtevati pomoči tudi pri parlamentu, ako ta ne varuje dovolj svojih narodov.

Glede nagodbe z Ogrsko je rekel ministrski predsednik: „Brez ovinkov priznam, da današnja Ogrska ni več Ogrska iz leta 1867., kakor se je tudi v tostranski polovici od tedaj toliko izpremenilo. Temelj, na katerem stojijo odnošaji obeh državnih polovic, se ne sme omajati. Zabraniti hočemo, da bi producenti jedne države gledali v onih druge polovice svoje sovražnike, obojni naj se spoštujejo v poštemem tekmovanju. Avstrija in Ogrska se ne smeta odtujiti, obe državi morate misliti na nevarnost“. Ko se dotakne prav previdno tudi sladkorne konference v Bruselju, spregovori o narodnostnem vprašanju. Tukaj je le zopet povdarjal vladno neutralnost, ki hoče zabraniti vsakteri konflikt. „Z jezo in sovraštvom se ne da nobeno narodnostno vprašanje reševati“. Vlada le želi, da se oba prepirajoča rodova sporazumeta svobodno med seboj. O cesarju je končno rekel ministrski predsednik, da ga ni bolj za ustavo in ustavno vladanje vnetega, svoje narode bolj ljubečega in jim bolj zaupajočega vladarja, kakor je cesar Franc Jožef I.

To je vsebina dolzih izvajanj ministrskega predsednika. Kdor prečita ta govor s primerno pazljivostjo in s kritičnim prevdarkom, mora poreči: To je prava Körberijada. Mnogo besedi, sladkih, prikupnih, mnogo fraz, mnogo obljubovanja in namigavanja, a nič jedra. Pri vsakem stavku se vidi, da ima Körber kaka skrita vratca odprta in da misli pri teh vratcih se izmuzniti iz vsacega kočljivega položaja.

In vender je gotovo, da dovoli parlament vse, kar zahteva ministrski predsednik, dasi nihče v parlamentu besedam ministrskega predsednika ne verjame in je vsakdo zlasti po Lecherjevem govoru o

bosanskih železnicah prepričan, da je vse skupaj le „farbarija“.

Sladkor.

Že par tednov se vrše pogajanja vseh interesovanih držav zaradi znižanja cen sladkornim izdelkom. Glavne konference so v Bruselju kamor so poslale prizadete države svoje zastopnike, a pododseki bogatih tovarnarjev se vršijo tudi na Dunaju, v Berlinu itd.

Avstrija igra tudi v tem vprašanju žalostno vlogo zagovornika bogatašev, oderuhov napram revnim konsumentom. Prepornost v sladkornem vprašanju bi se bila že davno dognala, če bi ne bilo nasprotovanje od strani Avstrije, oziroma pooblaščenih odposlancev.

Večina konsumentov pač niti ne sluti, kakšno nezaslišano oderuštvo se godi ravno s sladkorjem. Kakor znano, znaša pri nas povprečna cena kilogramu sladkorja 42 do 44 kr., dočim je vreden po proizvajalni ceni k večjemu 14 kr. Cena sladkorju se potemtakem na potu iz tovarne v prodajalno — potroji.

Napačno pa bi bilo soditi, da se bogatijo pri tem trgovci. Njihov zaslužek pri prodaji je upravn neznamen. Z oderuškimi dobičkomi 26 krajcarjev se delijo kartelirani tovarnarji in — država. In sicer si vzame država 19 kr. užitninske doklade, zato pa daje bogatim oderuhom, ki si vzamejo že itak 9 kr. pri kilogramu še takozvane izvozne premije v visokosti mnogih milijonov. Zakaj pa bi tudi država ne pitala z denarjem davkoplačevalcev že itak presite „sladkorne barone“, ko ji vrže to vzajemno odiranje celih petinšestdeset milijonov kron, dočim vtaknejo v žep tovarnarji tudi še vedno lepo svotico — 62 milijonov kron.

Nič bi ne rekli, ako bi se tako nečuveno obdačevala kaka športna konzumacija. Toda sladkor pripada k živežu, k zelo potrebnemu in vsakdanjemu živežu, kakoršnega konzumira — v pomanjkanju zadostne tečne hrane — največ revni sloji.

Žalostno je opazovati, kako hipnotizira in — terorizira dobrih 200 tovarnarjev v naši državi javno mnenje v najvišjih krogih, tako, da je prav lahko mogoče, da jim sledite na limanice dunajski zbornici, dočim nima vesoljno prebivalstvo kot nezaslišano obdačeni konsument zagovornika v kritičnem času.

Lahko si mislimo, da je izbrala vlada za odposlance v Bruselju take moške, ki bodo glasovali točno po sprejetih direktivah. Zato se pogajanja tudi tako dolgo zavlačujejo. Ako pa se vkljub temu doseže, da se neznosna krivica vsaj deloma odpravi, ne bo zaslug Avstrije, nego Angleške in Nemčije.

Najbolj se je upirala naša država, oziroma njeni uslužni sokrivci odpravi sladkorne premije. Končno

pa se je vendar morala udati, da se zgodi to vsaj s 1. septembrom l. 1903. Seveda se je takoj zbrala „svobodna zveza“ sladkornih industrijcev na Dunaju ter protestirala, da bi se Avstrija udala nemškimi in angleškimi zahtevami.

Angleška je takoj ponudila znižati carino na sladkor od 10 na 5 frankov. A čudo, tudi to ni bilo Avstriji všeč, temuč je zahtevala, naj se zniža polagoma do 1. septembra l. 1903.

Politični pregled.

Državni zbor. — Ker poslanska zbornica že šest let ni imela proračunske razprave, je bilo pač misliti, da bo letošnja proračunska razprava posebno zanimiva. To upanje se ni izpolnilo. Razprava ni bila samo dolgočasna, ampak tudi plitva. Izmed slovenskih poslancev sta govorila dr. Ferjančič in dr. Ploj, ki sta se bavila največ z rekriminacijami. V sredo je bila generalna debata končana in se je začela specialna debata. V generalni debati se je oglasil tudi ministrski predsednik, o čigar izvajanjih govorimo v uvodnem članku.

Izjemno stanje v Trstu. — Odsek, ki ga je izvolila poslanska zbornica glede izjemnega stanja v Trstu, je izposloval podaljšanje prvotno mu dovoljenega roka za poročanje. Podaljšal se mu je rok do 5. marca. Laški poslanec Hortis je v odseku zahteval, naj se neke priče pokličejo na Dunaj, oziroma naj gre poseben pododsek v Trst, da tam priče zasliši, a ta predlog najbrž ne bo sprejet.

Rusija. — Zadnji čas so bili v Petrogradu, v Harkovu, v Kijevu in v drugih krajih zopet jako resni nemiri, ki so bili seveda z oboroženo silo zadušeni. Zunanji povod tem nemirum je bil Tolstoj, a v resnici so to bile socialne revolte, kakoršne se že nekaj let sem na Ruskem vsak čas ponavljajo. No, če hočemo po pravici govoriti, moramo priznati, da se v ožgled na Ruskem vladajočim razmeram tem revoltam ni čuditi.

Srbija. — Te dni je prišel v Beligrad črnogorski minister zunanjih del, vojvoda Vuković. Povodom njegovega potovanja je priobčil „Glas Crnogorca“ članek iz pod peresa črnogorskega kneza, kateri članek pravi, da so mej Črnogoro in mej Srbijo poravnane vse diference in da še misliti ni, da bi Črnogora podpirala Karagiorgjeviće proti Obrenovićem ali da bi črnogorski princ Mirko imel namen, srbskega kralja izpodriniti in njegovo mesto zasesti. Vojvoda Vuković je prišel v Beligrad, da tam podpiše mej Srbijo, Bolgarsko in Črnogoro sklenjeno vojno konvencijo, ki more imeti samo namen, preprečiti prodiranje Avstrije čez Novi Pazar proti jugu, proti Solunu.

Italija. — V zadnjem času se je italijansko delavstvo začelo prav močno gibati, tako da so vladni krogi v opravičenem strahu. Zlasti je postal nevaren štrajk v Turinu, kjer je prišlo do resnega spopada mej delavci in mej vojaštvom. Tudi anarhisti so se začeli dvigati in so v Turinu dva orožnika na cesti umorili. Ker se je vrh tega bati generalnega štrajka vseh železničarjev, je vlada odredila militariziranje železničarjev in zajedno sklicala v svrhu vzdržavanja javnega miru jeden letnik rezervistov pod zastave.

Španjska. — Minoli teden je bila v Barceloni iz štrajka nastala prava revolucija. Anarhisti so več dni strahovito divjali. Vlada je na to razglasila obsedno stanje in s svoje strani s strahovito krutostjo zatrla ustanek. Več sto oseb je bilo ustreljenih in ranjenih. Revolucije je konec generalni štrajk pa traja še dalje.

Angleška. — Z južnoafriškega bojišča ni nikacih posebnih novic. Tu in tam so bile sicer praske, a zanesljivega